

Ve Smolicích představili sortiment hybridů kukuřice

Šlechtěním a výrobou osiva kukuřice, pšenice, ječmene, žita, řepky a luskovin se od roku 1951 zabývá polská společnost Šlechtění rostlin Smolice s. r. o. (Hodowla Roślin Smolice, Sp. z o. o.; HR Smolice). Obhospodařuje kolem 5000 ha, zaměstnává 260 pracovníků, z toho 80 se věnuje přímo šlechtění rostlin, informoval ředitel společnosti Władysław Poślednik. Smolice se nacházejí mezi Vratislaví a Poznání, společnost sídlí v bývalém zámku německé rodiny Ziten, jejichž majetek převzal polský stát po konci druhé světové války.

Koncem srpna uspořádala firma Šlechtění rostlin Smolice nedaleko svého sídla polní den kukuřice, na kterém představila zhruba třicet hybridů kukuřice. V letošním katalogu nabízejí 42 odrůd, z toho osm registrovaných novinek. Šlechtění rostlin Smolice náleží do polským státem vlastněné skupiny IHAR (Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – Państwowy Instytut Badawczy; Institut šlechtění a aklimatizace rostlin – Národní institut pro výzkum).

Silní na domácím trhu

Władysław Poślednik konstatoval, že na polském trhu s osivem kukuřice mají 30% podíl. Odolávat tlaku zahraničních firem se jim daří díky tomu, že poskytují výkonné a přitom cenově přístupné odrůdy, doplnil. „Naše firma je vlastně výjimečná v celé střední a východní Evropě. Jako jediná domácí společnost si dlouhodobě držíme největší podíl na našem trhu s osivem kukuřice. Ceny na nižší úrovni můžeme

Ředitel společnosti HR Smolice Władysław Poślednik uvítal hosty
Foto David Bouma

poskytovat vzhledem k tomu, že výrobu osiv zabezpečujeme jak ve Smolicích, tak na dalších místech ve spolupráci se smluvními partnery,” uvedl Poślednik. Firma se zaměřuje na šlechtění hybridů s FAO 200–280, což je sortiment, který vyhovuje celému Polsku. Dodal také, že v místě,

kde šlechtění probíhá, je průměrný úhrn ročních srážek 550 mm. V posledních letech je ale srážek výrazně méně, proto používají závlahu semenářských porostů. Problematický je především červenec, kdy dochází k opylování kukuřice.

Oblast Smolic (Velkopolské vojvodství) má ale jedny z nejlepších klimatických podmínek pro kukuřici v celém Polsku, dodal s tím, že jsou pro ni vhodné hybridy kukuřice (na siláž) s FAO 230–260. Produkci zelené hmoty tam zemědělci dosahují na úrovni 50–70 t/ha v závislosti na

srážkách, výnosy zrna se pohybují v rozmezí 8–12 t/ha. Władysław Poślednik sdělil, že v Polsku je zhruba 1,1 mil. ha kukuřice, půl na půl na výrobu zrna i siláže. Dříve byla výměra 700 tis. ha. Ke změně pěstební plochy došlo po roce 2012, kdy v Polsku po tuhé zimě vymrzlo téměř půl milionu hektarů ozimů. Zejména se poté zvýšila výměra zrnové kukuřice. „Dříve bylo rozdělení trhu takové, že smolické kukuřice dominovaly na osivovém trhu silážní kukuřice, zatímco zrnový segment ovládaly firmy zahraniční. Nyní se

Prof. dr. hab. Józef Adamczyk (vlevo) a Ing. Ivo Jůn u hybridu Legion
Foto David Bouma

LEGION

VŽDY V ČELE

FAO zrno 260
FAO siláž 280

www.eurocorn.cz

103,2 %
VÝNOS SUCHÉ HMOTY
ÚKZÚZ 2014

105,5 %
VÝNOS ZELÉNÉ HMOTY
ÚKZÚZ 2014

87,2 T/HA
VÝNOS ZELÉNÉ HMOTY
NECHANICE ÚKZÚZ 2014

14,1 T/HA
VÝNOS SUCHÉHO ZRNA
ZD UNČOVICE 2014

na zrnovou kukuřici zaměřuje naše šlechtění právě kvůli zvýšení ploch. Proto je v posledních letech značná část našich hybridů kukuřice registrována na zrno," uvedl ředitel Pošledník. Doplnil, že Česká republika je pro ně důležitým trhem, prodávají také v Německu i ve Francii či Nizozemsku. Mezi jejich zákazníky patří i země východní Evropy – Rusko, Bělorusko a Ukrajina.

Šlechtí kukuřici celý život

Šlechtěním kukuřice se ve Smolicích zabývá prof. dr. hab. Józef Adamczyk, vedoucí odboru šlechtění kukuřice a hlavní šlechtitel, společnosti. „Můj životopis je jednoduchý," usmívá se při dotazu, jak dlouho se věnuje šlechtění a dodává, že pracuje pro společnost od roku 1974 a je to jeho jediné zaměstnání. Uvádí, že za tu dobu vyšlechtil 92 registrovaných odrůd kukuřice a jednu registrovanou odrůdu prosa. Pokud by se ale připočetly i odrůdy, kde má částečné autorství, bude jich celkem 115. Jak dodává, základem je mít co nejvíce kombinací genetického materiálu. K dosažení heterózního efektu je potřeba mít nové genetické zdroje. „Výsledek ale také záleží na talentu a štěstí šlechtitele. Například výnos kukuřice neurčuje jen jeden gen a možností jejich kombinací je velmi mnoho," dodává. Proto každoročně vysévají na dvou místech 7000–8000 linií a z nich vybírají 10–15 % slibných. Pro urychlení šlechtitelského cyklu využívají také zimní školky v Mexiku. Jejich pracovních návštěv si prof. Adamczyk velmi cení. Často stává, že na kukuřičných políčkách potkáva několik jiných profesorů, kteří se zabývají šlechtěním kukuřice. A také se dozví některé informace, které nejsou veřejně publikované, a domluví se na vzájemné spolupráci. Spolupracuje samozřejmě i se šlechtitelskými společnostmi v Evropě, včetně českých a slovenských.

Prof. Adamczyk konstatoval, že HR Smolice je v celosvětovém měřítku středně velkou firmou. Snaží se sledovat světové trendy ve šlechtění kukuřice a modifikovat je pro místní podmínky. Například kříží pozdní hybridy s ranějšími, aby dosáhl vy-

Prohlídka demonstračních porostů hybridů kukuřice

Foto David Bouma

šího výnosového potenciálu u ranějších odrůd. Připomněl také, že v Polsku platí zákaz pěstování GM plodin, a proto šlechtí jen klasickým způsobem. Výnosový potenciál kukuřice je tak velký, že se ho snaží využít za použití klasických metod šlechtění – křížení a selekce.

Hybridy se snaží také selektovat na toleranci vůči chladu a suchu. Jedním z testů je vysévání rodičovské linie v hustotě o 50 % vyšší, než je běžná hustota porostu. Při nedostatku srážek se pak dá velmi dobře pozorovat rozdíl v suchovzdornosti. Stane se, že 5 % genotypů je k extrémně suchým podmínkám odolnějších. Na přehuštěných porostech sledují i odolnost vůči poléhání. Také tolerance vůči chladu se sleduje již v prvních etapách. Snaží se například kukuřici vysévat koncem zimy, hned, jak se dá vyjet na pole.

Dalším důležitým znakem je ranost, kterou zjišťují podle termínu kvetení. Prof. Adamczyk ale upozornil, že ne každá linie, která kvete o týden dříve než ostatní, také o týden dříve dozrává a má nižší sklizňovou vlhkost. „Máme přesné záznamy, kdy jednotlivé linie kvetou. Sklízíme většinou na zrno a měříme obsah vody i výši sklizně. Někdy se může stát, že linie, které kvetou o sedm až deset dní později, mají nižší sklizňovou vlhkost," prozradil. Snaží se také vybírat takové genotypy, kdy zrno dozrává, ale rostlina je přitom zelená, tedy stay-green. Je to možné docílit i s pomocí přípravků na ochranu rostlin, ale snaží se, aby to byla přirozená vlastnost.

Zaregistrovali první hybrid v České republice

Hybridy ze Smolic na tuzemském trhu zastupuje a prodává Ing. Ivo Jůn, Eurocorn, v katalogu jich má aktuálně pět. Čtyři jsou nabízeny na základě registrace ve Společném katalogu odrůd druhů zemědělských rostlin. Pátým je hybrid Legion, který byl v České republice registrován na začátku letošního roku. Společnost u něj uvádí FAO 260 pro zrno a 280 pro siláž a vhodnost pro zrno (obilnářská oblast) či siláž a bioplyn (obilnářská a řepařská oblast). Rostliny jsou vysoké, s erektivním postavením listů a stay-green efektem. Zdůrazňuje také vysokou odolnost vůči chladu a suchu. „V sortimentu středně raných silážních hybridů kukuřice, registrovaných v ČR, se Legion řadí k absolutní špičce a řada českých a moravských zemědělců již pěstuje Legion na svých polích" uvedl Ing. Jůn. Další nadějnou novinkou je podle něj hybrid Kanonier, který letos končí registrační zkoušky Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského. „Má FAO 230 pro zrno a 240 pro siláž. V Polsku již byl registrován na zrno a v ČR je zkoušen na siláž. Výsledky prvního roku zkoušek jsou velmi slibné, Kanonier dosáhl 105,7% výnosu zelené hmoty," konstatoval. Dodal, že v registračních zkouškách COBORU (Centralny ośrodek badania odmian roślin uprawnych) – polská obdoba českého Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského – se smolické kukuřice umísťují na

předních pozicích i ve velké konkurenci zahraničních firem.

Jak Ing. Jůn uvedl, při výběru odrůd se řídí prohlídkami porostů, doporučením šlechtitelů a výsledky COBORU. Vybírá především hybridy vysoké, hodně olistěné, které zaručují vysoký výnos silážní hmoty, s dobrým podílem velkých ozrnných palic. Dbá také na doporučení šlechtitele na odolnost vůči suchu a chladu. Osivo hybridů Eurocorn produkuje v České republice, na jižní Moravě u smluvních pěstitelů, zkušených množitelů osiva kukuřice. Jak připomněl prof. Adamczyk, s firmou Eurocorn spolupracují na bázi vzájemné důvěry a spolehlivosti již jedenáct let. Ing. Jůn také uvedl, že dříve působil u velkých zahraničních osivářských firem Pioneer Hi-Bred a KWS a v roce 1993 začal jako první člověk v ČR aktivně působit v registraci nových zahraničních odrůd kukuřice, včetně jejich prodeje a propagace. „Dlouholeté zkušenosti a znalost kukuřičného osivářského prostředí nyní využívám ve vlastním podnikání. Smolické kukuřice se plně vyrovnají zahraničním a výroba osiva v ČR znamená práci a zisk pro zemědělce – množitele. Současná cenová krize téměř všech zemědělských komodit nutí české zemědělce k maximálním úsporám. Nabídka osiv špičkových hybridů kukuřice za příznivé ceny je tedy jednou z cest, jak zvýšit rentabilitu pěstování kukuřice," dodává Ing. Ivo Jůn. *

David Bouma